

Umicore Hoboken: evaluatierapport 2019

Opgesteld door de werkgroep Hoboken op 23/12/2019

1. Situering

In 2015 werd in de gemeente Hoboken, de Europese grenswaarde voor lood in de lucht overschreden. Deze overschrijding werd door de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) waargenomen in een meetpost in de Curiestraat ter hoogte van de NV Umicore. Artikel 23 van de Europese luchtkwaliteitsrichtlijn 2008/50/EG verplicht lidstaten bij een overschrijding een saneringsplan op te stellen.

Het saneringsplan luchtkwaliteit voor de luchtkwaliteitszone BEF07S 'Hoboken' werd in december 2017 overgemaakt aan de Europese commissie en kan geraadpleegd worden op de website <https://omgeving.vlaanderen.be/luchtverontreiniging-actieplannen#hoboken>

In dit plan is bepaald dat de "werkgroep Hoboken" jaarlijks een evaluatierapport zal opstellen over de bijzonder voorwaarden 26, 27, 28 en 29 van de milieuvergunning die in 2014 werd verleend (Besluit van 17/04/2014 (MLAV1/2013-0520)). Verder stelt het plan dat, indien nodig, in dit evaluatierapport aanbevelingen zullen worden geformuleerd voor de bijsturing van de vergunning, die dan overgemaakt zullen worden aan de vergunningverlenende en toezichthoudende overheid.

2. Evaluatie

De Bijzondere voorwaarden 26, 27 en 28 betreffen respectievelijk de opmaak van een studie voor het in kaart brengen van significante arseenemissies, een studie naar de ventilatieverliezen van de loodraffinaderij én een studie naar het effect van schouwverhogingen. Deze studies werden conform de voorwaarden tijdig uitgevoerd en in 2016 gunstig geëvalueerd in een gezamenlijke evaluatie door de betrokken entiteiten van de Vlaamse overheid. In uitvoering van bijzonder voorwaarden 29 is het studiewerk naar emissiebronnen en mogelijke reductiemaatregelen verder gezet (zie hieronder).

De bijzondere voorwaarde 29 bepaalt dat de exploitant jaarlijks een nota moet bezorgen aan de vergunningverlenende overheid waarin volgende elementen aan bod komen:

- Een overzicht van de maatregelen die concreet zijn uitgevoerd om de emissies en immissies te beperken. En voor zover kwantificeerbaar de reductie die zij teweegbrengen.
- Een evaluatie door een erkend deskundige van volgende doelstellingen:
 - de totale emissiejaarvracht (zoals bepaald in het MER) en de immissiebijdragen voor stof, lood, cadmium en arseen niet hoger zijn dan het gemiddelde van de jaren 2010, 2011 en 2012;
 - de immissiebijdragen voor arseen op PM₁₀-stof en voor looddepositie dalen, met het behalen van de van toepassing zijnde immissiestreefwaarden als doelstelling;
- Voor zover nodig, een plan van maatregelen dat ervoor moeten zorgen dat de doelstellingen wel gehaald worden;

De bijzondere voorwaarde bepaalt dat deze nota ter evaluatie aan GOP, AZ&G, VMM en EKG en ter informatie aan de afdeling Handhaving van OMG moet voorgelegd worden.

Op 24 oktober 2019 werd de evaluatienota Van Hoboken aan de werkgroep Hoboken bezorgd dewelke hierbij advies inwon van de afdelingen GOP en EKG van het departement OMG, de VMM en AZ&G.

De adviezen kunnen als volgt samengevat worden:

Alhoewel er vooruitgang geboekt wordt, worden verschillende doelstellingen nog niet bereikt in 2018. In onderstaande tabel wordt aangegeven of de doelstelling is gehaald (V) of in uitvoering van de bijzondere voorwaarde nog bijkomende reductie noodzakelijk is (X).

Doelstellingen bijzondere voorwaarde 29	Polluent	Beoordeling
De totale emissievracht is kleiner dan de referentiesituatie*	Stof	V
	Lood	V
	Cadmium	X
	Arseen	V
De immissiebijdragen zijn kleiner dan de referentiesituatie*	Stof	**
	Lood	V
	Cadmium	X
	Arseen	V
De immissiebijdrage in PM ₁₀ -stof daalt	Arseen	V
De immissiebijdrage in PM ₁₀ -stof ligt lager dan Europese streefwaarde	Arseen	X
De depositie daalt	Lood	V
De depositie ligt lager dan de VLAREM-richtwaarde	Lood	X

(* de referentiesituatie is de periode 2010-2012;

**de immissiebijdrage van fijn stof kan door de grote bijdrage van andere bronnen dan die van Umicore niet bepaald worden)

In uitvoering van de bijzondere voorwaarden zijn dus bijkomende maatregelen noodzakelijk om de uitstoot van de metalen lood, arseen en cadmium naar de lucht in te perken.

In het advies van het Agentschap Zorg en Gezondheid wordt verder toegespitst op de gezondheidsimpact. De gezondheidskundige advieswaarde voor lood ligt beduidend lager dan de Europese norm en wordt nog niet gehaald. Voor arseen en cadmium is het extra individueel kankerrisico in de woonzones op de drie meetposten niet verwaarloosbaar. Wat betreft de lood-in-bloedwaarden, liggen de waarden bij de kleuters in Moretusburg nog boven de streefwaarde van 5 µg/dl (2019). Het agentschap vraagt daarom een blijvend streven naar een daling van de emissies en immissies van lood, arseen en cadmium.

In de evaluatienota van Umicore zijn “nieuwe” maatregelen (maatregelen die in 2018/2019 ingepland werden) opgenomen die ervoor moeten zorgen dat de emissie, immissie en depositie van lood, cadmium en arseen verder dalen, wat invulling geeft aan de verplichting van bijzondere voorwaarde 29.

Ter voorbereiding van de evaluatie van het de evaluatienota van Umicore vond op 18 november 2019 een vergadering plaats van de werkgroep Hoboken, waarbij de voortgang van alle acties die voorzien zijn in het saneringsplan meer in detail werden besproken (zie overzichtstabel op volgende link: <https://omgeving.vlaanderen.be/luchtverontreiniging-actieplannen#hoboken>).

Deze acties kunnen opgedeeld worden in drie onderdelen

- Maatregelen vanuit de Vlaamse Overheid – Pijler omgeving – Handhaving en vergunning (acties 1 -6)
- Maatregelen vanuit de Vlaamse overheid – Pijler Milieu en gezondheid (acties 7 – 10)
- Maatregelen door Umicore (acties 11 – 54)

Hieruit bleek dat alle actie van de Vlaamse overheid (acties 1-10) uitgevoerd worden.

Op 13 augustus 2019 heeft Agentschap Zorg en Gezondheid met het bedrijf Umicore een samenwerkingsovereenkomst (<https://www.zorg-en-gezondheid.be/samenwerkingsovereenkomst-met-umicore-voor-preventieve-acties-ten-gevolge-van-zware-metalen>) afgesloten over volgende preventieve initiatieven om de omwonenden te ondersteunen:

- aanwerving van een preventiemedewerker bij het Logo Antwerpen: als aanspreekpunt en om de bewoners te sensibiliseren over de risico's van zware metalen en wat ze kunnen doen om de blootstelling te beperken;
- medefinanciering halfjaarlijks de "lood-in-bloedwaarden" onderzoeken bij kinderen in Moretusburg en Hertogvelden;
- en zorgondersteuning aanbieden aan kinderen met verhoogde lood-in-bloedwaarden die wonen in Moretusburg en Hertogvelden. De arts van kinderen bij wie een verhoogd loodgehalte in het bloed is vastgesteld, kan een zorgbehandeling voorschrijven voor ontwikkelingsproblemen of zorgnoden (bijvoorbeeld kinesitherapie, logopedie, thuisbegeleiding). Een expertencomité kan het kind een budget toekennen om de zorgverstrekkers (deels) mee te betalen.

Ook de geplande maatregelen van Umicore uit het actieplan worden uitgevoerd. De initiële maatregelen (acties 11 tot en met 39) zijn voor 90% uitgevoerd. Nieuwe maatregelen werden in de periode 2018-2019 toegevoegd (acties 40 tot en met 54) waarvan nog 6 in uitvoering zijn. Volgende maatregelen zijn nog in uitvoering, er zijn goede redenen waarom deze nog niet uitgevoerd zijn of vertraging oplopen:

- Actie 11: 'Betere schlickerverwijdering van de loodketels'. Op basis van ontoereikende testresultaten werd beslist om een studie naar een alternatief op te starten.
- Actie 16: 'Bouw van een nieuwe loods voor de opslag van werklood'. De werken zijn gestart in augustus 2019, de volledige afwerking wordt eind 2020 verwacht.
- Actie 30: 'Doortrekken tot aan het dak van de gemeenschappelijke wand tussen tegen elkaar liggende boxen'. Studie werd aangevraagd.
- Actie 40: 'Verbeteren van de handling van speiss'. Een eerste verbetering werd vanaf het najaar 2019 uitgevoerd. Op langere termijn zal de molen vervangen worden, operationaliteit wordt voorzien eind 2020.
- Actie 42: 'Beperken van de emissies via de koellucht van de Hitachi-koeler'. Studie gestart.
- Actie 45: Studie ontvangst- en bevochtigingsunit voor bulkgoederen aangevoerd per vrachtwagen' lopende.
- Actie 46: 'Uitbreiding capaciteit industrieelwater' net'. Studie is nu lopende, uitvoering voorzien vanaf 2020.
- Actie 50: 'Studie optimalisatie hygiëneafzuiging Hoogoven'. De studie werd opgestart.
- Actie 51: 'Dichter maken laadvloer Hoogoven'. Gedeeltelijk uitgevoerd zomer 2019.

3. Conclusie:

De bijzondere voorwaarde 29 stelt dat Umicore Hoboken verder werk moet maken van een daling van de emissies, immissies en deposities t.o.v. de periode 2010 – 2012 richting streefwaarden. Aangezien uit de evaluatie van de rapportering van Umicore blijkt dat er op dit vlak vooruitgang wordt geboekt (zowel in uitvoering van maatregelen als in emissiereductie) en tevens bijkomende, nieuwe reductiemaatregelen zijn ingepland, is er momenteel geen nood aan een wijziging van de bijzondere voorwaarden.

Bijlage 1: te evalueren bijzondere voorwaarden door de werkgroep

Nr. 26. Binnen **de 2 jaar** na vergunningverlening dient **een uitgebreide studie** door een erkend deskundige lucht te worden opgemaakt waarbij aan de hand van een uitgebreid meetnet op de site wordt uitgezocht **welke bronnen nog significante arseenemissies veroorzaken**. Hierbij dient ook **een saneringsplan te worden opgesteld** en uitgevoerd voor de gevonden bronnen. In het bijzonder zal gemeten worden rond LEW, hoogoven/convertor, smelter. De studie wordt in 6-voud bezorgd aan de vergunningverlenende overheid, die ze overmaakt ter evaluatie aan Afdeling Milieuvergunning (AMV), Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), Afdeling Toezicht Volksgezondheid (TOVO), Afdeling Lucht, Hinder, Risicobeheer, Milieu & Gezondheid (ALHRMG) en ter info aan afdeling Milieu-Inspectie (AMI).

Nr. 27. Binnen **1 jaar** na vergunningverlening wordt **een studie** opgemaakt naar de ventilatieverliezen van **de loodraffinaderij** m.i.v. de rol die open/gesloten poorten daarin spelen. Deze studie wordt uitgevoerd door een deskundige in CFD-modellering van de R&D-afdeling van Umicore. De studie wordt in 6-voud aan de vergunningverlenende overheid bezorgd, die ze ter evaluatie overmaakt aan AMV, VMM, TOVO, ALHRMG en ter informatie aan de AMI.

Nr. 28. Binnen **2 jaar** na vergunningverlening wordt een studie opgemaakt door een erkend deskundige naar het effect van relevante schouwen op de immissies. Er wordt onderzocht **welk effect de installatie van hogere schouwen** kan hebben en wat de ideale hoogte van de schouwen zou zijn om de impact te minimaliseren. Er dient ook onderzocht wat de technische en economische haalbaarheid is om de schouwen te verhogen. De studie wordt in 6-voud bezorgd aan de vergunningverlenende overheid, die ze overmaakt ter evaluatie aan AMV, VMM, TOVO, ALHRMG en ter informatie aan de AMI.

Nr. 29. De exploitant dient **jaarlijks** een nota in 6-voud te bezorgen aan de vergunningverlenende overheid waarin wordt opgelijst welke maatregelen concreet zijn uitgevoerd om de emissies en immissies te beperken en welke reductie zij teweegbrengen, indien kwantificeerbaar. De deputatie legt deze nota ter evaluatie voor aan AMV, ToVo, VMM en ALHRMG en ter informatie aan AMI. In deze nota dient een erkend deskundige lucht, volgens de methode gebruikt in het MER, aan te tonen dat de getroffen maatregelen ervoor zorgen dat **de totale emissiejaarvracht (zoals bepaald in het MER) en de immissiebijdragen voor stof, lood, cadmium en arseen niet hoger zijn dan het gemiddelde van de jaren 2010, 2011 en 2012 en waarbij de immissiebijdragen voor arseen op PM₁₀-stof en voor looddepositie dalen, met het behalen van de van toepassing zijnde immissiestreefwaarden als doelstelling**. Indien blijkt dat dit resultaat niet gehaald wordt, dient deze nota uitgebreid te worden met **een plan van maatregelen** die ervoor moeten zorgen dat de bovenvermelde verplichting volledig nageleefd wordt. Een soortgelijke voorwaarde was reeds van toepassing vanaf 2009.